

หล่มยิ้น: บทสะท้อนความคิดทางสังคม-เศรษฐกิจของพม่า
จากยุคอาณานิคมถึงยุคหลังอาณานิคม
Hla Myint: Reflections on Socio-Economic thoughts in Burma
from Colonial to Post-Colonial Period

ลลิตา (หิงกานนท์) ฮานวองยี*
Lalita (Hingkanonta) Hanwong

* อาจารย์ประจำภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จบการศึกษาระดับปริญญาตรี (เกียรตินิยมอันดับสอง) ในสาขาวิชาประวัติศาสตร์ จากคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปริญญาโท ในสาขา African/Asian History จาก School of Oriental and African Studies, University of London และปริญญาเอกในสาขา History จากสถาบันเดียวกัน ด้วยวิทยานิพนธ์ชื่อ The Police in Colonial Burma (2013)

Hanwong, L. H. (2016). 12(1): 151-174

Copyright © 2016 by Journal of Social Sciences, Naresuan University: JSSNU.

All rights reserved

บทคัดย่อ

งานวิจัยชั้นนี้ศึกษาชีวิต แนวคิด ผลงาน และอิทธิพลทางความคิดของหล่มยั้น (ค.ศ.1920-) ศาสตราจารย์ทางเศรษฐศาสตร์เพื่อการพัฒนาชาวพม่า ตลอดจนภูมิหลังทางประวัติศาสตร์เศรษฐกิจและสังคมของพม่าในช่วงปลายยุคอาณานิคมมาจนถึงหลังได้รับเอกราชในปี 1948 ประเด็นสำคัญที่งานวิจัยนี้มุ่งศึกษา คือ ภูมิหลังและประสบการณ์ของหล่มยั้น ซึ่งนับเป็นนักวิชาการ หรือ “เทคโนแครต” รุ่นแรกๆ ของพม่าที่ได้รับการศึกษาระดับสูงในต่างประเทศและถูกคาดหวังให้กลับมาเป็นกำลังหลักในกระบวนการพัฒนาประเทศ หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 นี้ ได้สะท้อนการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมพม่าในช่วงเวลาดังกล่าวอย่างไรบ้าง

ผลการศึกษาพบว่า เทคโนแครตในกลุ่มนี้มีบทบาทไม่มากนักในสังคมพม่าหลังเอกราช หรือมีบทบาทในช่วงเวลาที่จำกัด ไม่สามารถสร้างแรงกระตุ้นนโยบายเศรษฐกิจพม่าในระยะยาวได้ในสภาวะที่รัฐบาลต้องการขับเคลื่อนประเทศไปสู่แนวทางแบบสังคมนิยม เน้นบทบาทของรัฐในการพัฒนาเศรษฐกิจมากกว่าจะเป็นบทบาทของเอกชน หล่มยั้นนับเป็นนักวิชาการหัวก้าวหน้าและที่ปรึกษาทางเศรษฐกิจของรัฐบาลที่เชื่อมั่นในทฤษฎีเศรษฐกิจแบบเสรี อันเป็นแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจที่มุ่งเปิดโอกาสให้การลงทุนของเอกชนทั้งในและนอกประเทศ เขาเชื่อมั่นตามทฤษฎีเศรษฐกิจแบบปล่อยให้ทำของอดัม สมิท ที่ว่าการพัฒนาทางเศรษฐกิจจะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อระบบเศรษฐกิจมีการแทรกแซงจากรัฐในระดับที่ต่ำหรือไม่มีเลย อย่างไรก็ตาม แนวทางการพัฒนาของหล่มยั้นกับรัฐบาลของอูนุมีความแตกต่างกันอย่างมาก จึงทำให้บทบาทของเทคโนแครตพม่าโดยเฉพาะผู้เชี่ยวชาญทางเศรษฐกิจมีน้อยกว่าประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

คำสำคัญ: หล่มยั้น, พม่า, เศรษฐศาสตร์การพัฒนา, เทคโนแครต

Abstract

This research studies the life, thoughts, work and intellectual influence of Hla Myint (1920 -), a prominent Burmese professor in development economics. It also examines the background of socio-economic history of Burma from the late colonial to the post-independence period. The aim of the research is also to answer the question of to what extent the background and work of Hla Myint, one of Burma's earliest "technocrats" who received higher education abroad and who was expected to become a major driving force in the process of post-war development, reflects Burma's politics, economy and society in the same period.

It has been found that Burmese technocrats in the above mentioned period do not play a pivotal role in post-war Burmese society, owing to the government's anticipation to lead Burma towards Socialism-that is to emphasize on the state's role in driving the economy, rather than the private sector. Hla Myint is a progressive economist and economic advisor to the post-independence Burmese government. He believes in free trade economy according to Adam Smith's laissez-faire economic theory, which stresses that economic development would be maximized with little government intervention or no intervention at all. However, Hla Myint's and the government's economic prospects differ so greatly, it leads to the undermined role of Burmese technocrats especially economic experts compared to other developing countries in Southeast Asia.

Keywords: Hla Myint, Burma, Development Economics, Technocrats

unna

งานวิจัยเรื่อง “หล่มมยี่น: บทสะท้อนความคิดทางสังคม-เศรษฐกิจของพม่าจากยุคอาณานิคมถึงยุคหลังอาณานิคม” ชิ้นนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยในชุดโครงการ “ภูมิทัศน์ทางปัญญาแห่งประชาคมอาเซียน: เรียนรู้เพื่อเดินไปด้วยกัน” ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ซึ่งความเป็นมาและโจทย์ที่สำคัญของงานวิจัยนี้ มาจากข้อสังเกตที่ว่านับตั้งแต่ปลายยุคอาณานิคมเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน พม่ามีนักเศรษฐศาสตร์ชั้นดีจำนวนหนึ่งที่มีผลงานเป็นที่ประจักษ์และเป็นที่ยอมรับในระดับโลก ปรากฏการณ์นี้สวนทางกับกระบวนการพัฒนาทางเศรษฐกิจในประเทศพม่าในช่วงเวลาเดียวกัน ซึ่งดำเนินลงสู่กันปั้งของความล้มเหลวและเบียดขับให้พม่าเป็นหนึ่งในประเทศที่ยากจนที่สุดในโลกในปี 1987 จากการจัดอันดับขององค์การสหประชาชาติ นักเศรษฐศาสตร์เหล่านี้ส่วนหนึ่งก้าวไปเป็นศาสตราจารย์ทางเศรษฐศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาระดับโลก บางส่วนเป็นฟันเฟืองสำคัญในองค์กรด้านเศรษฐกิจของโลก และที่เหลือเป็นทั้งผู้สอน นักวิเคราะห์ และเป็นนักเศรษฐศาสตร์ชั้นนำ ท่ามกลางนักเศรษฐศาสตร์พม่าในศตวรรษที่ 20 ผู้ที่มีบทบาทโดดเด่นและได้รับการยอมรับนับถือมากที่สุดคือ หล่มมยี่น (Hla Myint) อดีตศาสตราจารย์ด้านเศรษฐศาสตร์และอธิการบดีมหาวิทยาลัยย่างกุ้ง และศาสตราจารย์ประจำ London School of Economics (LSE) หล่มมยี่นเปรียบเสมือน “สะยาจี” (Sayagyi) หรือ “อาจารย์ใหญ่” ที่มีได้เป็นเพียงภาพแทนของเศรษฐกิจพม่าที่เคยเฟื่องฟูสุดขีดในศตวรรษที่ 19 แต่ยังเป็นเสมือนสัญลักษณ์ของความรุ่งเรืองของการศึกษาชั้นสูงของพม่า ที่เกิดขึ้นพร้อมกับการสถาปนามหาวิทยาลัยย่างกุ้งในปี 1920

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ระเบียบวิธีวิจัยที่นำมาใช้แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การอ่านเอกสารและการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง ในส่วนของเอกสารที่ผู้วิจัยนำมาใช้ ส่วนใหญ่เป็นหนังสือ ตำรา และบทความเกี่ยวกับทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์การพัฒนา และพัฒนาการทางเศรษฐกิจของพม่าตั้งแต่ยุคอาณานิคมจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนงานเขียนของหล่มมยี่นเอง และในส่วนของสัมภาษณ์ ผู้วิจัยมีโอกาสดำเนินการสัมภาษณ์ศาสตราจารย์หล่มมยี่น ณ บ้านพัก ใกล้กับศูนย์ราชการ ณ แจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร หลายครั้งตั้งแต่ปี 2012-2014 นอกจากนี้ยังมีจดหมายโต้ตอบ โดยผู้วิจัยส่งผ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) ไปหาศาสตราจารย์หล่มมยี่น ผ่านอุ ธิหะ (U Thiha) ผู้มีศักดิ์เป็นหลาน ในขั้นตอนการสำรวจวรรณกรรม ผู้วิจัยมีโอกาสดำเนินทางไปพม่า และได้เข้าเยี่ยมและสัมภาษณ์นักเศรษฐศาสตร์คนสำคัญๆ ของพม่า โดยเฉพาะ อุ ชินหม่องโญ (U Khin Maung Nyo) บรรณาธิการวารสารทางวิชาการด้านเศรษฐศาสตร์ชื่อ *World Economic Journal* (ตีพิมพ์เป็นภาษาพม่า) ซึ่งเป็นผู้เปิดพรมแดนทางความรู้ให้ผู้วิจัยและได้เล่าถึงอิทธิพลทางความคิดที่หล่มมยี่นมีต่อนักวิชาการทางเศรษฐศาสตร์ในพม่าปัจจุบัน ชีวิตของหล่มมยี่นนั้นมิได้มีความ “หวือหวา” เฉกเช่นนักวิชาการ นักการเมือง หรือนักชาตินิยมในรุ่นเดียวกัน เนื่องจากเขาเกิดในครอบครัวชนชั้นกลางที่ครึ่งหนึ่งเคยมั่งคั่งจากการค้าที่เฟื่องฟูสุดขีดในยุคอาณานิคม และใช้เวลาส่วนใหญ่ในวัยหนุ่มอยู่ในต่างประเทศ เขาจึงมิได้เป็นส่วนหนึ่งของขบวนการต่อต้านอาณานิคมในพม่าที่สร้างวีรบุรุษนักชาตินิยมขึ้นมาหลายคน ได้แก่ นายพล อองซาน และ อุ นู นอกจากนี้ จุดเด่นของหล่มมยี่นยังอยู่ที่การเป็นนักวิชาการและ

case) เพื่อพิจารณาเงื่อนไขและปัจจัยของความเจริญทางเศรษฐกิจในแต่ละประเทศได้อย่างเที่ยงธรรม

หล่มยี่นสำเร็จการศึกษาปริญญาเอกจาก LSE ด้วยวิทยานิพนธ์ในหัวข้อ “The Postulates of Welfare Economics” (มูลบทว่าด้วยเศรษฐศาสตร์สวัสดิการ) ในปี 1943 และเดินทางกลับพม่าเมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 สงบลงไปอีก 2 ปีต่อมา เมื่อเดินทางถึงย่างกุ้ง เขาพบว่ามหาวิทยาลัยย่างกุ้งได้รับความเสียหายอย่างหนัก อาจารย์ชาวตะวันตกที่เคยเป็นเสาหลักให้กับมหาวิทยาลัยก็ต่างหลบหนีไปประเทศใกล้เคียงหรือกลับยุโรป หล่มยี่นในวัย 26 ปีเข้ารับตำแหน่งศาสตราจารย์ประจำภาควิชาเศรษฐศาสตร์ และได้กลายเป็นเสาหลักของภาควิชาที่มีหน้าที่รับผิดชอบทั้งการเรียนการสอน การบริหาร และการฟื้นฟูภาควิชาเศรษฐศาสตร์ขึ้นมาใหม่ทั้งหมด ด้วยความช่วยเหลือจากนักเศรษฐศาสตร์หนุ่มอีกจำนวนหนึ่ง ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เติบโตจนเป็นแหล่งบ่มเพาะนักเศรษฐศาสตร์รุ่นใหม่ๆ ต่อมาอีกหลายรุ่น นอกจากบทบาทในทางการศึกษา หล่มยี่นยังเป็นที่รู้จักในฐานะที่ปรึกษาทางเศรษฐกิจให้แก่รัฐบาลพม่ายุคหลังเอกราชภายใต้ นายกรัฐมนตรีอู๋ อย่างไรก็ตาม หลังจากเข้ารับตำแหน่งที่ปรึกษาฯ ได้ไม่นาน หล่มยี่นตระหนักว่าเขาไม่มีความสุขในตำแหน่งนี้ เนื่องจากปรัชญาว่าด้วยการพัฒนาทางเศรษฐกิจของเขาแตกต่างแบบสุดขั้วกับของนายกรัฐมนตรีและคนในรัฐบาล ซึ่งล้วนแต่เป็นนักชาตินิยมที่มองว่าเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมไม่ต่างจากเศรษฐกิจแบบอาณานิคมซึ่งเต็มไปด้วยการเอารัดเอาเปรียบ การดักตวงผลประโยชน์ (exploitation) จากเจ้าอาณานิคมและชาวต่างชาติที่หลั่งไหลเข้ามาในยุคนี้ ได้แก่ ชาวอินเดียและชาวจีน ในขณะเดียวกัน คนพม่าก็ถูกกันออกไปเป็นพลเมืองชายขอบที่มีบทบาทในทางเศรษฐกิจและการปกครองน้อยมากตลอดยุคอาณานิคม ประสบการณ์อันเลวร้ายนี้ทำให้ผู้นั้นในรัฐบาลพม่ายุคหลังเอกราชต่อต้านเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม-ทุนนิยมอย่างแข็งขัน พวกเขาต่อต้านบทบาทของเอกชนและในเวลาเดียวกันก็ต้องการส่งเสริมการลงทุนของภาครัฐ การควบรวบหรือการบังคับซื้อกิจการของเอกชนต่างชาติมาเป็นของรัฐ และการปฏิรูปที่ดินเพื่อกำจัดเจ้าที่ดินและกลุ่มทุนจากอินเดีย (เรียกคนกลุ่มนี้ว่า “เซตเทียร์” หรือ “เซตตี้”)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจพม่า, 1948-1958

นโยบายชาตินิยมเชิงเศรษฐกิจสุดโต่งของรัฐบาลอู๋ถูกแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนในแผนพัฒนาเศรษฐกิจของพม่าตลอดทศวรรษ 1950 เริ่มจากแผนพัฒนาฉบับแรก ที่เรียกว่า “แผนพัฒนาสองปี” (Two-Year Plan) ระหว่างปี 1948-1950 ซึ่งถือเป็นแบบพิมพ์เขียวที่ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจพม่าหลังได้รับเอกราช กลุ่มผู้นำพม่าภายใต้การนำของนายพล อองซานได้ร่วมกันร่างแผนการฉบับดังกล่าวไว้ตั้งแต่ปี 1947 ให้มีลักษณะของเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม มีจุดเน้นอยู่ที่การสร้างรัฐสวัสดิการ (welfare state) ผ่านการปฏิรูปที่ดิน และพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรและชาวพม่า อีกทั้งยังมีเป้าหมายตั้งโรงงานอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคพื้นฐานเพื่อใช้บริโภคภายในประเทศเพื่อทดแทนการนำเข้า (มากกว่าการพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก) โดยมีรัฐเป็นผู้บริหารกิจการเหล่านี้ทั้งหมด อย่างไรก็ตาม แผนพัฒนานี้ประสบความล้มเหลวด้วยปัจจัยหลัก 2 ประการ คือ **ประการแรก** พม่าในยุคหลังเอกราชประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะอย่างรุนแรง เนื่องจากตลอดยุคอาณานิคม แรงงานที่มีทักษะ ช่างฝีมือ ช่างเทคนิค และเจ้าหน้าที่ระดับสูงไปจนถึงระดับ

กลางเกือบทั้งหมดล้วนเป็นชาวตะวันตกและชาวอินเดีย ชาวพม่าส่วนใหญ่ถูกกีดกันออกไปจากการบริหารบ้านเมืองและโครงสร้างเศรษฐกิจระดับบน การเรียกร้องเอกราชที่เกิดขึ้นอย่างเข้มข้นหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดในปี 1945 ทำให้อังกฤษต้องมอบเอกราชให้กับพม่าอย่างเร่งรีบในวันที่ 4 มกราคม ค.ศ.1948 เมื่อระบอบอาณานิคมสิ้นสุดลง พม่าจึงขาดแรงกดดันที่มีประสบการณ์และทักษะที่จะขับเคลื่อนเศรษฐกิจในประเทศ และ ประการที่สอง จุดมุ่งหมายของแผนพัฒนานี้ประการหนึ่งคือการกีดกันการมีส่วนร่วมของเอกชนทั้งจากในและนอกประเทศ และตั้งเป้าพัฒนาอุตสาหกรรมแบบรวมศูนย์ที่บริหารงานโดยรัฐ โรงงานอุตสาหกรรมที่รัฐตั้งขึ้นมาคือโรงงานที่ผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคพื้นฐาน เช่น น้ำตาล สบู่ ยางแปรรูป ยารักษาโรค และผ้า รวมทั้งสาธารณูปโภคพื้นฐานอย่างโรงไฟฟ้าและเขื่อน นอกจากนี้แผนพัฒนาสองปียังมีหมุดหมายสำคัญที่การกำจัด การถือครองที่ดินโดยเจ้าที่ดิน (landlordism) การปฏิรูปที่ดินทำกินให้เกษตรกร และการป้องกันการถ่ายโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดิน (land alienation) เพื่อพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของคนในระดับรากหญ้าเป็นสำคัญ หลุยส์ วาลินสกี ที่ปรึกษาด้านเศรษฐกิจของรัฐบาลพม่าในเวลาต่อมาวิเคราะห์ความล้มเหลวของแผนพัฒนาฉบับนี้ไว้อย่างน่าสนใจว่า

“แม้ว่าแผนการดังกล่าวจะเริ่มด้วยนโยบายพื้นฐานของแนวคิดเสรีนิยมโดยรัฐดังที่กล่าวมา และเป็นส่วนผสมที่ไม่เข้ากับของนโยบาย แผน และโครงการ มากกว่าที่จะเป็นแผนการที่สมบูรณ์ แต่อย่างไรก็ดี แผนการนี้ก็ชี้ให้เห็นทัศนคติของความรับผิดชอบของผู้ที่ริเริ่มมันขึ้นมา ประกอบไปด้วยความระแวงระวังของการใช้แนวทาง ความรู้เกี่ยวกับการเกษตร แนวคิดบางอย่างเกี่ยวกับอุตสาหกรรมและความตระหนักที่ดีเกี่ยวกับความจำเป็นของการตรวจสอบ การทำวิจัย และการช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญที่ต้องมีอีกมาก ก่อนที่จะมีความก้าวหน้าเกิดขึ้นได้ แต่อย่างไรก็ดี แผนการนี้มีได้แสดงให้เห็นแต่อย่างน้อยว่างานที่ต้องทำนั้นจะมีขนาดใหญ่เพียงใด หรือช่วงเวลาที่ต้องการเพื่อดำเนินแผนการนี้ให้สำเร็จลุล่วง”

(Walinsky, 1962: 66-67)

นอกจากแผนการนี้ จะไม่ประสบความสำเร็จเพราะการขาดกำลังคนที่มีประสบการณ์ด้านการวางแผนพัฒนาแล้ว ยังเกิดจากความผันผวนของเศรษฐกิจภายนอกประเทศ โดยเฉพาะการตกต่ำของราคาข้าว ซึ่งทำให้พม่าขายข้าวได้ในราคาต่ำกว่าที่คาดการณ์ไว้ จริงอยู่ว่าพม่าสามารถส่งออกข้าวจำนวนมากได้ในระหว่างที่อุปสงค์ของข้าวเพิ่มขึ้นจากสงครามเกาหลีที่ปะทุขึ้นในปี 1950 แต่การสิ้นสุดลงของสงครามเกาหลีในอีก 3 ปีต่อมาก็ทำให้พม่าส่งออกข้าวได้น้อยลงตามลำดับ พร้อมๆ กับราคาข้าวในตลาดโลกที่เริ่มตกต่ำลงด้วย ปัจจัยนี้นับเป็นจุดเปลี่ยนที่ทำให้ประเทศที่วางตนเป็นกลางในสภาวะสงครามเย็นอย่างพม่าต้องหันไปติดต่อกับความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกาและประเทศในฝ่ายเสรีประชาธิปไตยมากขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ความจำเป็นนี้นำมาซึ่งความช่วยเหลือทางเทคนิค (technical aid) ที่เริ่มเข้าไปในพม่า ภายใต้แผนการมาร์แชลของสหรัฐอเมริกา ที่ปรึกษาทางเศรษฐกิจหลายชุดหลังไหลเข้าสู่พม่าเพื่อเข้าไปช่วยรัฐบาลพม่าวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมตลอดทศวรรษ 1950 ในปี 1951 รัฐบาลพม่าว่าจ้างบริษัท Knappen-Tippettts-Abbetts Engineering Company (KTA) เข้าไปเพื่อสำรวจและเขียนรายการการสำรวจเชิงเศรษฐกิจและ

วิศวกรรม และต่อมาก็ได้ว่าจ้างบริษัท Robert R. Nathan Associates เข้าไปเป็นที่ปรึกษาและกำหนดกรอบการวางแผนทางด้านเศรษฐกิจ แผนพัฒนาของพม่าฉบับต่อมาที่มีชื่อเรียกว่า “*ปยีค่อต่า*” หรือแผนพัฒนาแปดปี (เริ่มใช้ในปี 1952) จึงมีพื้นฐานจากการสำรวจของกลุ่มบริษัทที่ปรึกษาทางเศรษฐกิจดังกล่าว

แผน*ปยีค่อต่า*นี้เสมือนเป็นภาพแทนความฝันและความหวังที่จะเห็นรัฐสวัสดิการและสังคมที่เท่าเทียมส่วนหนึ่งเพื่อให้ชาวพม่าทุกระดับร่วมมือร่วมใจกันต่อต้านภัยคุกคามจากคอมมิวนิสต์ และอีกส่วนหนึ่งเพื่อให้ประชาชนทุกหมู่เหล่าร่วมกันขับเคลื่อนรัฐพม่าสมัยใหม่ให้พัฒนาไปสู่ความเป็นสมัยใหม่ที่ทัดเทียมนานาอารยประเทศ (Than, 2013: 639-640) แผน*ปยีค่อต่า* ซึ่งนำแนวทางการพัฒนามาจากรายงานของบริษัทที่ปรึกษาทางเศรษฐกิจและวิศวกรรมจากสหรัฐอเมริกายังคงให้ความสำคัญกับการพัฒนาประเทศตามแนวทางสังคมนิยมโดยรัฐผ่านการตั้งรัฐวิสาหกิจและองค์กรเพื่อสนับสนุนชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกร โดยเฉพาะหน่วยงานอย่างคณะกรรมการการตลาดสินค้าเกษตรของรัฐ (State Agricultural Marketing Board) หรือ SAMB ซึ่งรัฐบาลอนุดำริให้ตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นกลไกในการซื้อขายข้าวระหว่างรัฐและเกษตรกรรายย่อย หลักการของ SAMB ถูกวิจารณ์อย่างรุนแรงว่ามีใช้แนวทางที่จะกระตุ้นให้เกิดความเจริญทางเศรษฐกิจและยกระดับชีวิตของคนในระดับรากหญ้าตั้งที่รัฐบาลพม่าปรารถนา ในทางกลับกัน SAMB กลับเป็นหน่วยงานซึ่งซื้อข้าวจากเกษตรกรในราคาถูก (ต่ำกว่าราคาข้าวในตลาดโลก) และส่งออกไปในราคาแพงกลับเป็นแหล่งแสวงหาประโยชน์ของเจ้าหน้าที่รัฐ นำมาซึ่งปัญหาการทุจริตคอร์ปชั่นและปัญหาการระบายสินค้า แม้รัฐบาลพม่าจะประเมินว่า SAMB ประสบความสำเร็จ สร้างกำไรให้รัฐบาลเป็นกอบเป็นกำ และสามารถกำจัดพ่อค้าคนกลางที่ส่วนมากเป็นชาวอินเดียและชาวตะวันตกออกไปจากกลไกการซื้อขายข้าวได้ แต่ในความเป็นจริง แผนการนี้ประสบความสำเร็จแต่เพียงในช่วงแรกๆ ปรัชญาของ*ปยีค่อต่า*ตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่าพม่าสามารถพึ่งพาตนเองได้ด้วยการขายข้าวเป็นหลัก และตลาดโลกยังคงมีความต้องการข้าวจากพม่าต่อไป แต่ในเวลาต่อมา ราคาข้าวในตลาดโลกกลับตกต่ำลง พม่าขายข้าวได้น้อยลงและไม่สามารถนำกำไรที่ได้จากการขายข้าวมาพัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐานและกระตุ้นเศรษฐกิจที่เน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการส่งออกได้อีกต่อไป

นอกจากปัญหาการตกต่ำของราคาข้าวที่ทำให้แผนการพัฒนาเศรษฐกิจของพม่าตลอดทศวรรษ 1950 ล้มเหลว รัฐบาลยังประสบปัญหาอื่นๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา โดยเฉพาะความขัดแย้งภายในประเทศ ทั้งภายในพรรครัฐบาลระหว่างรัฐบาลกับชนกลุ่มน้อย ตลอดจนการสู้รบกับคอมมิวนิสต์ที่ยังมีอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยเหล่านี้ทำให้รัฐบาลอ่อนล้าคลอน เป็นเหตุให้ในที่สุดนายพลเนวิน (General Ne Win) ผู้นำกองทัพต้องเข้ารับตำแหน่งผู้นำในรัฐบาลรักษาการ โดยก่อนเข้ารับตำแหน่งในปี 1958 เนวินกล่าวไว้ว่าจะประกาศให้มีการเลือกตั้งภายใน 2 ปี รัฐบาลและกองทัพก็จะร่วมกันสะสางปัญหาที่บั่นทอนเสถียรภาพและความน่าเชื่อถือของประเทศ เมื่อมีการเลือกตั้งขึ้นในปี 1960 ผลปรากฏว่าพรรคของอนุได้รับชัยชนะและได้กลับเข้ามารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีกครั้ง แม้ชาวพม่าจะลงคะแนนเสียงให้อนุด้วยคะแนนท่วมท้น แต่รัฐบาลของเขาไม่สามารถแก้ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำที่มีมาแต่เดิมได้ นอกจากนี้ความขัดแย้งกับชนกลุ่มน้อยยิ่งทวีความรุนแรงขึ้น จนทำให้กองทัพของนายพลเนวินทำรัฐประหารขึ้นในปี 1962 นับเป็นจุดสิ้นสุดการปกครองของรัฐบาลพลเรือน และเป็นจุดเริ่มต้นของระบอบเผด็จการทหารที่จะปกครองพม่าต่อมาอีก 5 ทศวรรษ

หล่มมัย: นักเศรษฐศาสตร์และเทคโนโลยีแรกในพม่า

ภายใต้สภาพกึ่งอนาธิปไตยทางเศรษฐกิจและความวุ่นวายทางการเมืองที่ปรากฏขึ้นนับตั้งแต่พม่าได้รับเอกราชในปี 1948 ทำให้บทบาทของวิชาการพม่า หรือในกลุ่มของ “เทคโนโลยีแรก” ซึ่งรังสรรค์ ณะพรพันธุ์ นิยามไว้ว่าเป็น “ขุนนางวิชาการ” (รังสรรค์ ณะพรพันธุ์, 2532: 70) มีอย่างจำกัด งานวิจัยชิ้นนี้ชี้ให้เห็นว่า หล่มมัยเป็นภาพแทนของเทคโนโลยีแรกๆ ในแบบของพม่า กล่าวคือเขาเติบโตขึ้นท่ามกลางสังคมแบบอาณานิคมในต้นศตวรรษที่ 19 ได้รับการศึกษาในเมืองพะสิมบ้านเกิด และเนื่องจากเป็นนักเรียนหัวดี อาจารย์ประจำชั้นจึงชักชวนให้ไปสอบเข้าเรียน ณ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ แห่งมหาวิทยาลัยย่างกุ้งตั้งแต่อายุยังน้อย การได้สัมผัสกับสถาบันการศึกษาระดับสูงอย่างมหาวิทยาลัยย่างกุ้งและประสบการณ์การเรียนกับอาจารย์ชาวตะวันตกที่มีชื่อเสียงมากมายโดยเฉพาะแบร์นาร์เดลลี ทำให้หล่มมัยซึมซับวิธีคิดตามทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ในแนวคลาสสิกของอดัม สมิท บิดาแห่งวิชาเศรษฐศาสตร์สมัยใหม่ชาวสกอต ที่เชื่อมั่นในกลไกตลาดภายใต้การค้าเสรี โดยเชื่อว่าการปล่อยให้ทำ (laissez-faire) นี้จะทำให้เกิดความเจริญงอกงามทางเศรษฐกิจมากกว่าการเข้าไปควบคุมหรือการแทรกแซงตลาดของรัฐ แบร์นาร์เดลลีนับเป็นนักเศรษฐศาสตร์ในสกุลออสเตรียที่เชื่อมั่นในการวิเคราะห์เศรษฐกิจโดยพิจารณาความเป็นปัจเจกของแต่ละสังคมหรือประเทศอย่างถ่วงถ่วง และปฏิเสธการเหมา

รวม นอกจากนี้แบร์นาร์เดลลีจะเป็นครูเศรษฐศาสตร์คนแรกของหล่มมัยแล้ว เขายังมีอิทธิพลทางความคิดกับหล่มมัยในวัยหนุ่มและเป็นผู้ผลักดันให้หล่มมัยสอบชิงทุนรัฐบาลเพื่อไปศึกษาต่อในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ณ LSE ในปี 1939 ที่ลอนดอน หล่มมัยเป็นนักศึกษาที่อยู่ภายใต้การควบคุมของไลโอเนล 롭เบนส์ (Lionel Robbins) นักเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษชื่อดัง แต่เนื่องจากเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ขึ้นเสียก่อน และ롭เบนส์เข้ารับตำแหน่งนักเศรษฐศาสตร์ให้แก่รัฐบาลอังกฤษ จึงได้มอบหมายให้ฟรีดริช ฮาเย็กเข้ามาทำหน้าที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาให้กับหล่มมัยแทน นอกจากนี้ฮาเย็กจะเป็นเจ้าของรางวัลโนเบลสาขาเศรษฐศาสตร์ในฐานะผู้บุกเบิกทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเงินและภาวะความผันผวนทางเศรษฐกิจ (economic fluctuations) ชื่อเสียงของเขายังเกิดจากการเป็นผู้วิพากษ์ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ในแนวทางของจอห์น เมนาร์ด เคนส์ (John Maynard Keynes) ซึ่งให้ความสำคัญกับบทบาทของรัฐในการกระตุ้นเศรษฐกิจ กล่าวอีกนัยหนึ่ง ทฤษฎีของเคนส์ขัดแย้งกับทฤษฎีสกุลคลาสสิกแต่เดิม (อย่างของสมิธ) ที่เน้นบทบาทของภาคเอกชนในระยะยาว การค้าเสรีและแย้งว่าการแทรกแซงกลไกตลาดของรัฐไม่สามารถทำให้เกิดความเจริญทางเศรษฐกิจได้อย่างยั่งยืน แนวคิดของเคนส์ที่ต่อมากจะมีผู้นำไปปรับใช้และกลายเป็น “สำนักคิดทางเศรษฐศาสตร์แบบเคนส์” (Keynesian Economics) นั้นมีอิทธิพลสูงมากในประเทศพัฒนาแล้วตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1920 เมื่อเกิดสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกขึ้น ต่อมาจนถึงยุคหลังสงครามโลกครั้งที่ 2

แม้ว่าทฤษฎีของเคนส์จะเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง แต่ฮาเย็กกลับมองว่าทฤษฎีของเคนส์นั้นมีช่องโหว่ แนวคิดของฮาเย็กที่คัดค้านกับทฤษฎีแบบเคนส์นั้นมีอิทธิพลต่อแนวคิดของหล่มมัยในเวลาต่อมาเป็นอย่างมากใน 3 ประเด็น ประเด็นแรก แม้ฮาเย็กจะเป็นผู้ที่เชื่อมั่นในตลาดการค้าเสรี แต่เขาเชื่อว่าการค้าในลักษณะนี้ก็มีข้อเสียและมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนได้ ที่เห็นได้ชัดเจนคือความก้าวหน้าของภาค

อุตสาหกรรมก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ หล่มมยีนมองว่าฮาเย็กคือ ผู้สอนให้เขาไม่ยึดติดกับแนวคิดแบบเดิม ไม่มองว่าทฤษฎีเศรษฐศาสตร์เป็นสิ่งตายตัว และกล้าที่จะคิดออกนอกกรอบเดิมๆ ที่นักเศรษฐศาสตร์รุ่นเดิมตกผลึกไว้ ประเด็นที่สอง ฮาเย็กเห็นว่าเศรษฐศาสตร์เป็นส่วนหนึ่งของวิชาที่ศึกษาสภาวะและพฤติกรรมของสังคม ดังนั้น การศึกษาสังคมจึงต้องเกิดขึ้นบนพื้นฐานของความเข้าใจสังคมในหลายๆ ด้าน ทั้งด้านรัฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และวิชาด้านสังคมศาสตร์อื่นๆ ซึ่งนักเศรษฐศาสตร์ควรนำมาปรับใช้ ไม่ควรยึดติดกับตัวเลข สถิติ หรือระเบียบวิธีคิดแบบเศรษฐศาสตร์เพียงอย่างเดียว การน้อมรับศาสตร์อื่นๆ เข้ามา จะทำให้นักเศรษฐศาสตร์เห็นว่าเศรษฐกิจในแต่ละประเทศมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว และมีเงื่อนไขที่เป็นตัวชี้วัดความตกต่ำและความเจริญทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันออกไป และประการสุดท้าย หล่มมยีนได้รับแนวคิดจากฮาเย็กว่าประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่จะช่วยให้นักเศรษฐศาสตร์มีพื้นฐานเข้าใจสังคม โดยให้ความสนใจที่ตัวแสดงในประวัติศาสตร์ เช่น ผู้วางนโยบายเศรษฐกิจ ว่าบุคคลเหล่านั้นมีพื้นฐานทางความคิดอย่างไร และปัจจัยใด (ทั้งปัจจัยภายนอกและภายในประเทศ) เป็นพลังขับเคลื่อนให้พวกเขาวางแผนเศรษฐกิจ ในลักษณะดังกล่าว กล่าวอีกนัยหนึ่ง ฮาเย็กกระตุ้นเตือนให้หล่มมยีนเชื่อมั่นในพลังของประวัติศาสตร์ ที่ทำให้นักเศรษฐศาสตร์สามารถเข้าใจปัญหาเศรษฐกิจในประเทศกำลังพัฒนาได้ลุ่มลึกมากขึ้น

หล่มมยีนใช้เวลาศึกษา ณ LSE เป็นเวลา 4 ปีและสำเร็จการศึกษาในปี 1943 ด้วยวิทยานิพนธ์ชื่อ *The Postulates of Welfare Economics* (หลักการว่าด้วยเศรษฐศาสตร์สวัสดิการ) เขาใช้เวลาราว 3 ปีหลังจากสำเร็จการศึกษาอยู่ในอังกฤษ ในช่วงเวลานี้ หล่มมยีนจึงใช้เวลาปรับปรุงวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกของเขา และต่อมาตีพิมพ์เป็นหนังสือชื่อ *Theories of Welfare Economics* (ทฤษฎีว่าด้วยเศรษฐศาสตร์สวัสดิการ) ซึ่งสำนักพิมพ์ Longman Greens เป็นผู้จัดพิมพ์ในปี 1948 เมื่อหล่มมยีนเดินทางกลับพม่า เขาเข้ารับตำแหน่งอาจารย์ประจำภาควิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยย่างกุ้งในทันที แต่ก็พบว่าทั้งมหาวิทยาลัยและสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานโดยเฉพาะห้องสมุดของมหาวิทยาลัยและของภาควิชา นั้นเสียหายเกือบทั้งหมด อย่างไรก็ดี ก่อนเดินทางออกจากอังกฤษ รัฐบาลอังกฤษได้ฝากเงินจำนวน 500 ปอนด์ให้เขากลับมาฟื้นฟูห้องสมุดของภาควิชาเศรษฐศาสตร์ให้ดีขึ้นกว่าเดิม ในกระบวนการฟื้นฟูภาควิชาเศรษฐศาสตร์นั้น หล่มมยีนประสบปัญหาหลายประการ แต่ที่เป็นปัญหาใหญ่ที่สุดคือการขาดอาจารย์ผู้สอน เนื่องจากอาจารย์ชาวตะวันตกทั้งหมดได้อพยพออกจากพม่าไปหมดแล้ว (แบร์นาร์เดลลีย์ย้ายไปอยู่นิวซีแลนด์จนกระทั่งเสียชีวิต) หล่มมยีนจึงเป็นเสมือนเสาหลักเพียงคนเดียวของภาควิชาที่ต้องฟื้นฟูภาควิชา ให้กลับมามีความพร้อมเพื่อจัดการเรียนการสอนอีกครั้ง การกิจแรกของบัณฑิตหนุ่มจาก LSE จึงเป็นการสร้างนักเศรษฐศาสตร์พม่ารุ่นใหม่ๆ ให้ขึ้นมาทดแทนอาจารย์เศรษฐศาสตร์ชาวตะวันตกแต่เดิม นักเศรษฐศาสตร์ในรุ่นนี้ หรือที่สามารถเรียกรวมๆ ว่าเป็น “นักเศรษฐศาสตร์พม่ารุ่นทศวรรษ 1950” หลายคนจะกลายเป็นักเศรษฐศาสตร์ที่มีชื่อเสียง บ้างกลายเป็นเสาหลักของวิชาเศรษฐศาสตร์ในพม่า และบางส่วนเดินทางออกนอกประเทศเพื่อเข้ารับตำแหน่งอาจารย์และเศรษฐกรอาวุโสในมหาวิทยาลัยระดับโลกและองค์กรระหว่างประเทศหลายแห่ง

ตัวอย่างของนักเศรษฐศาสตร์พม่ายุคหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้แก่ โรนัลด์ ฟินเลย์ (Ronald Findlay, 1935-) นักเศรษฐศาสตร์พม่าเชื้อสายอังกฤษ-อินเดีย ศาสตราจารย์ทางเศรษฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัย

แบบ “มองเข้ามาข้างใน” (inward-looking) ซึ่งเน้นการพัฒนาทางอุตสาหกรรมเพื่อป้อนตลาดภายในประเทศมาใช้ ด้วยเหตุนี้ หล่มยี่นมองว่าเศรษฐกิจของพม่าจะไม่สามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืน และยังไม่สามารถมีตัวเลขทางเศรษฐกิจ เช่น ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) รายได้ประชาชาติ (per capita income) หรืออัตราการเจริญทางเศรษฐกิจเท่ากับในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้อย่างแน่นอน เขากล่าวว่านโยบายแบบสังคมนิยมของอู๋ซึ่งสะท้อนออกมาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจ 2 ปี เรื่อยมาจนถึงแผน*ปีต่อตา*เป็นนโยบายที่สนองความต้องการของชนชั้นนำ-นักชาตินิยมพม่าที่เกลียดชังระบอบอาณานิคม มากกว่าที่จะเป็นความพยายามพัฒนาสังคมพม่าอย่างแท้จริง

การเข้ารับตำแหน่งที่ปรึกษาเศรษฐกิจของรัฐบาลทำให้หล่มยี่นเข้าไปคลุกคลีกับหน่วยงานที่รัฐตั้งขึ้นมาเพื่อ “ช่วยยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกร” อย่าง SAMB ดังที่กล่าวมาข้างต้นว่า SAMB เป็นกลไกที่รัฐนำมาใช้เพื่อผูกขาดการซื้อข้าว ซึ่งทำให้รัฐบาลสามารถซื้อข้าวจากเกษตรกรได้ในราคาถูก และส่งออกไปขายในราคาแพง หล่มยี่นในฐานะผู้เชื่อมั่นในแนวทางการค้าเสรีไม่เห็นด้วยกับ SAMB และนำประเด็นนี้เข้าหารือกับนายกรัฐมนตรีอู๋หลายครั้ง เพราะเขามองว่า SAMB กลายเป็นหน่วยงานที่เอารัดเอาเปรียบเกษตรกร เป็นช่องทางทุจริตสำหรับคนบางกลุ่ม และพม่ายังไม่มีโครงสร้าง หน่วยงาน หรือเจ้าหน้าที่รัฐที่มีประสบการณ์เพียงพอรองรับนโยบายนี้ การบริหารงาน SAMB จึงไร้ประสิทธิภาพ และทำให้หน่วยงานนี้เป็นอุปสรรคมากกว่าที่จะส่งเสริมกระบวนการพัฒนาสวัสดิการของประชาชนรากหญ้า มุมมองด้านเศรษฐกิจที่แตกต่างกันนี้ทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างหล่มยี่นและอู๋ หล่มยี่นพยายามเข้าหาอู๋และชี้ให้เห็นความอ่อนแอของ SAMB และเสนอให้ยกเลิกหน่วยงานนี้เสีย แต่อู๋กลับมองว่าหล่มยี่นเป็น “พวกหัวนอก” ที่สนับสนุนการเอารัดเอาเปรียบของนายทุนต่างชาติ เมื่อเห็นว่าตนไม่สามารถมีบทบาทหรืออิทธิพลหรือนโยบายใดๆ ของรัฐบาลได้ เขาจึงตัดสินใจลาออกจากตำแหน่งที่ปรึกษาทางเศรษฐกิจของรัฐบาล และเดินทางไปรับตำแหน่งศาสตราจารย์ ณ มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด ในปี 1950 หล่มยี่นใช้ชีวิตอยู่ในออกซฟอร์ดราว 15 ปี ในระหว่างนี้เขามีหน้าที่สอนวิชาเศรษฐศาสตร์ของประเทศด้อยพัฒนาซึ่งเขาได้ไปบุกเบิกไว้ แต่ในช่วงเวลานี้ ก็มีเหตุที่ทำให้หล่มยี่นต้องกลับไปรับตำแหน่งอื่นๆ ที่บ้านเกิด ครั้งแรกในปี 1951 เมื่อเขาได้รับเชิญจากองค์การสหประชาชาติให้เขียนรายงานว่าด้วย “มาตรการสู่ความมั่นคงทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ” ในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐศาสตร์ เมื่อถึงต้นทศวรรษ 1950 รัฐบาลพม่ายอมรับว่าหน่วยงานอย่าง SAMB นั้นล้มเหลว (จากเดิมที่หล่มยี่นเคยเตือนอู๋ในประเด็นนี้ แต่ได้รับการปฏิเสธ) เมื่อรัฐบาลตั้งคณะกรรมการขึ้นมาสอบสวนการค้าข้าวของ SAMB หล่มยี่นจึงเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการชุดนี้ด้วย และได้ข้อสรุปว่าความล้มเหลวของ SAMB เกิดจากการทุจริตคอร์ปชั่นที่มีตั้งแต่ระดับเสมียนชั้นผู้น้อยที่รับซื้อข้าวจากเกษตรกร และความรู้ประสิทธิภาพของระบบการรับซื้อข้าวเนื่องจากการขาดโรงสีขนาดใหญ่ที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากตลอดยุคอาณานิคม เจ้าของโรงสีส่วนใหญ่เป็นชาวต่างชาติ แต่เมื่อพม่าได้รับเอกราชแล้วก็ไม่ยอมให้ชาวต่างชาติกลับเข้ามาเป็นเจ้าของกิจการได้อีก การสีข้าวและบทบาทการรับซื้อข้าวจึงตกอยู่กับชาวพม่าที่ขาดทักษะและประสบการณ์

ทฤษฎีที่จะนำไปสู่ความเจริญทางเศรษฐกิจ และการลดช่องว่างของคนในสังคม นักคิดเหล่านี้มีแนวคิดคล้ายกันในเรื่องการจัดสรรทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพสูงสุด และต้องเพิ่มความสุขและความพึงพอใจภายในครัวเรือน เพราะเป็นตัวชี้วัดความสงบสุขของสังคมได้ ในเวลาเดียวกันก็ต้องมีการกระตุ้นเศรษฐกิจผ่านการสร้างสถาบันใหม่ๆ หรือการพัฒนาปรับปรุงสถาบันเดิมให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจซึ่งจำเป็นต่อการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจในระยะยาว ในสภาวะดังกล่าว สถาบันแบบเดิมอาจไม่เอื้อต่อการพัฒนาและในบางกรณีอาจเป็นอุปสรรคของการพัฒนาด้วย สิ่งสำคัญที่ประกอบขึ้นเป็นแนวคิดเศรษฐศาสตร์การพัฒนาประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 5 อย่าง ได้แก่ การส่งเสริมการพัฒนาทางอุตสาหกรรม การลดบทบาทของภาคเกษตรกรรม การพัฒนารูปแบบการค้าจากเดิมเป็นการค้าเพื่อป้อนตลาดภายในประเทศไปเป็นการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก การเพิ่มการใช้ทุนมนุษย์และการเพิ่มความรู้ทางเทคนิคเพื่อเพิ่มผลผลิตและเร่งรัดกระบวนการทำให้เป็นอุตสาหกรรม และสุดท้ายคือการออกมาตรการเพื่อเปลี่ยนแปลงสถาบัน ไม่ว่าจะเป็นระบบราชการ ธนาคาร ตลาดหลักทรัพย์ และการเปลี่ยนแปลงกฎหมาย ตลอดจนการพัฒนาสิ่งสาธารณูปโภคพื้นฐานเพื่อเป็นฐานที่จะคอยสนับสนุนการพัฒนาอื่นๆ ที่จะตามมา

ที่ผ่านมาไม่มีประเทศกำลังพัฒนาใดที่สามารถก้าวไปเป็นประเทศพัฒนาแล้วโดยที่ไม่เคยผ่านการเปลี่ยนแปลงทางสถาบัน ประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่ยังคงติดกับดักของประเทศรายได้ปานกลาง (middle income trap) หรือต่ำกว่านั้นเนื่องจากประสบกับอุปสรรคของการพัฒนาบางอย่างที่ทำให้มีอัตราการพัฒนาในระดับต่ำกว่าที่คาดหวังไว้ เช่น มีการกระจายรายได้ไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งมักเกิดในประเทศที่มีการแบ่งชนชั้นหรือวรรณะอย่างเข้มข้น (อินเดียเป็นกรณีศึกษาที่เด่นชัดที่สุด) ระบบการศึกษาที่ไม่มีประสิทธิภาพ และยังเกิดจากวิกฤตของการพัฒนาเข้าสู่ประชาธิปไตย (democratization) การทุจริตคอร์รัปชัน การขาดการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่มีประสิทธิภาพ และนโยบายด้านภาษีที่ไม่เอื้อให้ตลาดการค้าขยายตัว นอกจากนี้องค์ประกอบทั้ง 5 ประการที่กล่าวมา ประเทศที่กำลังมุ่งสู่การพัฒนาอย่างเต็มตัวย่อมต้องมีความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลก ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อมีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย ไม่ใช่เพียงสินค้าขั้นปฐมหรือสินค้าเกษตรพื้นฐานที่ประเทศนั้นๆ ผลิตได้ปริมาณมากเท่านั้น แต่สินค้าที่ซับซ้อนขึ้น โดยเฉพาะสินค้าแปรรูปและสินค้าอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าสูงกว่าและให้ผลผลิตที่แน่นอนกว่าสินค้าเกษตรเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน

การระดมสรรพกำลังเพื่อพัฒนาภาคอุตสาหกรรมยังมีผลดีกับแรงงานภายในประเทศ นอกจากจะมีแรงงานที่ถูกจ้างงานมากขึ้นแล้ว แรงงานเหล่านี้ยังจะได้รับการฝึกอบรม มีการพัฒนาด้านการศึกษาและสวัสดิภาพอื่นๆ ของแรงงานเพื่อสร้างกระบวนการสะสมทุนทางมนุษย์ (human capital accumulation) ซึ่งจะค่อยๆ ทำให้แรงงานที่ไร้ทักษะแต่เดิมเกิดการเรียนรู้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ซับซ้อนและวิทยาการที่ก้าวหน้าช่วยยกระดับศักยภาพของแรงงาน การผลิตเชิงอุตสาหกรรมและทำให้ประเทศนั้นๆ สามารถแข่งขันได้ ดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่าทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ของหละมัยันให้ความสำคัญกับทฤษฎีแรงงานและการเปลี่ยนแปลงในเชิงสถาบันเป็นหลัก ผู้วิจัยจึงจะขยายความแนวคิดทั้ง 2 แนวคิดนี้ ดังนี้

แนวคิดว่าด้วยการระบายผลผลิตส่วนเกิน เป็นแนวคิดที่ทำให้หล่มยิ้นเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางในวงวิชาการเศรษฐศาสตร์ทั่วโลก หล่มยิ้นได้รับแรงบันดาลใจในการศึกษาทฤษฎีการระบายผลผลิตส่วนเกินจากหนังสือ *The Wealth of Nations* ซึ่งกล่าวไว้สั้นๆ ว่า “เมื่อผลผลิตจากอุตสาหกรรมใดก็ตามมีปริมาณเกินกว่าความต้องการภายในประเทศ ส่วนเกินจะต้องถูกส่งออกไปยังต่างประเทศ และแลกกับสินค้าอื่นที่มีความต้องการภายในประเทศ หากไม่มีการส่งออกเช่นนี้ แรงงานที่มีผลิตภาพในประเทศส่วนหนึ่งก็จะต้องหมดไป และมูลค่าของผลผลิตรายปีของแรงงานก็จะลดลง” เนื่องจากหล่มยิ้นเติบโตขึ้นในกรอบครวัที่ทำการค้าในยุคที่ระบอบอาณานิคมเฟื่องฟูสุดขีดในต้นศตวรรษที่ 20 และเห็นความรุ่งเรืองของการค้าเสรีภายใต้ของจักรวรรดินิยมอังกฤษ ทำให้เขาเข้าใจแนวคิดของสมิธได้ไม่ยาก เขาอธิบายว่าประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตลอดยุคอาณานิคมมีเศรษฐกิจเติบโตอย่างรวดเร็วเนื่องจากมีความสามารถในการผลิตผลผลิตส่วนเกินมากกว่าความต้องการบริโภคภายในประเทศ ยกตัวอย่างในพม่า เมื่อมีการบุกเบิกพื้นที่ปลูกข้าวในเขตที่ราบลุ่มแม่น้ำในพม่าตอนล่าง รัฐบาลอังกฤษเปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าไปแผ้วถางและจับจองพื้นที่ปลูกข้าวที่เดิมเป็นเพียงป่าห้วยรกชัฏได้อย่างอิสระตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 19 ทำให้พม่าสามารถผลิตข้าวได้มหาศาล เกินความต้องการบริโภคภายในประเทศ ประกอบกับความต้องการข้าวในตลาดโลกก็มีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้พม่ามีรายได้หลักจากการส่งออกข้าว นอกจากนี้ ความเจริญด้านการขนส่งระหว่างทวีปซึ่งเห็นได้ชัดเมื่อมีการเปิดใช้คลองสุเอซในปี 1869 ก็ยิ่งทำให้การค้าระหว่างประเทศเป็นไปอย่างสะดวกยิ่งขึ้น

หลักการของสมิธตั้งอยู่บนพื้นฐานของการค้าแบบเสรีก็จริง แต่สมิธเน้นการเพิ่มกำลังการผลิตที่เกิดจากการแบ่งงานกันทำในกระบวนการผลิต และการนำทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่เข้าสู่กระบวนการผลิต แต่ทฤษฎีการระบายส่วนเกินของหล่มยิ้นมองว่าการค้าเสรีมีประโยชน์เพราะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดสรรหน่วยผลิต (allocative efficiency) กล่าวคือเป็นความสามารถที่สามารถเพิ่มหน่วยผลิตด้วยทรัพยากรที่มีอยู่เท่าเดิมได้ ความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนาบางประเทศที่มีประชากรน้อยในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ถึงต้นศตวรรษที่ 20 เกิดขึ้นจากความสามารถในการผลิตสินค้าส่วนเกิน (surplus productive capacity) เพราะตลาดภายในประเทศมีขนาดเล็กและมีปริมาณสินค้ามากกว่าความต้องการบริโภคภายในประเทศ (อุปทานมากกว่าอุปสงค์) บริบททางเศรษฐกิจและการค้าของโลกช่วงเวลานั้นยังทำให้หล่มยิ้นคิดถึงแบบจำลองทางการค้าที่มีความยืดหยุ่น เท่าเทียม และมีประสิทธิภาพมากกว่าทฤษฎีที่กำลังเป็นที่พูดถึงอยู่มากในเวลานั้น ได้แก่ ทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative advantage theory) ของเดวิด ริคาร์โด (1772-1823) นักเศรษฐศาสตร์สกุลคลาสสิกคนสำคัญอีกคนหนึ่ง

แบบจำลองของริคาร์โดตั้งอยู่บนแนวคิดที่ว่าทุกประเทศสามารถทำการค้ากันได้ แม้คู่ค้าประเทศหนึ่งจะเสียเปรียบอีกประเทศหนึ่งในการผลิตสินค้าทุกชนิดก็ตาม หลักการคือคู่ค้า 2 ประเทศเลือกผลิตสินค้าที่ตนสามารถผลิตด้วยต้นทุนที่ต่ำที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับสินค้าชนิดอื่น เมื่อนำสินค้านั้นไปแลกเปลี่ยนกับคู่ค้าอีกประเทศหนึ่ง คู่ค้าทั้ง 2 ประเทศก็จะได้รับประโยชน์จากการค้าระหว่างประเทศในเชิงต้นทุนการผลิต ยกตัวอย่างตารางเปรียบเทียบสินค้า 2 อย่าง ได้แก่ ผ้าและไวน์ จาก 2 ประเทศ ได้แก่ อังกฤษและโปรตุเกส ดังนี้

จำนวนชั่วโมงที่ต้องการเพื่อผลิตสินค้า 1 หน่วย

ประเทศ	ผ้า	ไวน์
อังกฤษ	100	120
โปรตุเกส	90	80

ตาราง 1 ตัวอย่างแบบจำลองของริคาร์โดว่าด้วยความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ
ที่มา: Cypher and Dietz (2004: 120)

จากตัวอย่างนี้ ริคาร์โดเปรียบเทียบจำนวนชั่วโมงที่ใช้ผลิตผ้าและไวน์อย่างละ 1 หน่วยในอังกฤษและโปรตุเกส ผลที่ได้คือโปรตุเกสสามารถผลิตทั้งผ้าและไวน์ 1 หน่วยโดยใช้แรงงานน้อยกว่าอังกฤษ ริคาร์โดจึงสรุปว่าโปรตุเกสมีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ (absolute advantage) มากกว่าอังกฤษในการผลิตสินค้าทั้ง 2 ชนิด แนวคิดเรื่องความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ของริคาร์โดนี้เกิดขึ้นเพราะเขาไม่เห็นด้วยกับทฤษฎีของสมิธที่มองว่าประเทศใดๆ ก็ตามที่มีต้นทุนโดยสมบูรณ์หรือความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ต่ำกว่าอีกประเทศหนึ่งก็ควรผลิตสินค้านั้นๆ เพื่อแลกกับสินค้าที่ประเทศอื่นๆ สามารถผลิตด้วยต้นทุนโดยสมบูรณ์ที่น้อยกว่า จากบทวิเคราะห์ของริคาร์โด ต้นทุนโดยสมบูรณ์ไม่ใช่สิ่งสำคัญที่สุดในการค้าระหว่างประเทศ แต่สิ่งที่ควรพิจารณาให้หนักควรเป็น*ค่าเสียโอกาส* (opportunity cost) เนื่องจากสินค้าแต่ละประเภทต้องการทักษะของแรงงาน จำนวนชั่วโมงและต้นทุนการผลิตไม่เท่ากัน เมื่อนำแบบจำลองจากตารางด้านบนมาเปรียบเทียบ ตามแนวทางของริคาร์โด แม้ว่าโปรตุเกสจะมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (comparative advantage) กล่าวคือมีต้นทุนในการผลิตทั้งผ้าและไวน์ต่ำกว่าอังกฤษ แต่เมื่อพิจารณาลึกลงไปแล้ว ค่าเสียโอกาสในการผลิตไวน์ของโปรตุเกสต่ำกว่าการผลิตผ้า ในขณะที่อังกฤษสามารถผลิตผ้าด้วยค่าเสียโอกาสต่ำกว่าการผลิตไวน์ ดังนั้น โปรตุเกสจึงควรเลือกผลิตไวน์และส่งออกไปยังอังกฤษ ในทำนองเดียวกัน อังกฤษก็ควรเลือกผลิตผ้าและส่งออกไปยังโปรตุเกส ซึ่งจะทำให้ทั้งอังกฤษและโปรตุเกสได้ประโยชน์จากการค้าอย่างเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ เมื่อประเทศใดประเทศหนึ่งยึดหลักการผลิตสินค้าที่ตนได้เปรียบ การผลิตโดยรวมก็จะเพิ่มขึ้นและมีต้นทุนลดลง

ในประเด็นเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศนี้ หลัสมยีนท้าทายแนวคิดของริคาร์โด เขามองว่าสิ่งที่มีความสำคัญที่จะเอื้อให้การค้าระหว่างประเทศเติบโตมีได้อยู่ที่การคำนึงถึงกฎการได้เปรียบโดยเปรียบเทียบเพียงอย่างเดียว หากแต่อยู่ที่การสร้างอุปสงค์ที่เกิดขึ้นจริง (effective demand) สำหรับผลผลิตส่วนเกิน หรือการระบายผลผลิตส่วนเกินที่มีประสิทธิภาพ (vent-for-surplus) ด้วย เนื่องจากทฤษฎีตามแบบของริคาร์โดไม่สามารถอธิบายเหตุที่ทำให้ประเทศกำลังพัฒนา 2 ประเทศที่มีลักษณะใกล้เคียงกันมีระดับความเจริญทางเศรษฐกิจไม่เท่ากัน โดยเฉพาะที่เป็นเศรษฐกิจเพื่อการส่งออก นอกจากนี้ กฎของริคาร์โดยังเกิดขึ้นบนสมมุติฐานที่ว่าเกษตรกรทุกคนจะผลิตตามความถนัดของตนเองเท่านั้น สิ่งที่หลัสมยีนเสริมเข้ามาคือการอธิบายการเพิ่มขึ้นของการส่งออกผลิตผลทางการเกษตรจากประเทศกำลังพัฒนาไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยเขาชี้ให้เห็นประเทศกำลังพัฒนาโดยทั่วไปมิได้ใช้ประโยชน์จากปัจจัยการผลิตอย่างที่ดินและแรงงานอย่างเต็มที่ในพื้นที่ที่มีได้ใช้เป็นแหล่งผลิตเพื่อการส่งออก ยกตัวอย่างเช่น พื้นที่ภูเขาสูงหรือพื้นที่ทำการเกษตรที่อยู่ห่างไกล

ความเจริญ การล่าเหยียดสินค้าเกษตรออกจากพื้นที่เหล่านี้เป็นไปด้วยความยากลำบากเนื่องจากมีต้นทุนค่าขนส่งสูง ความห่างไกลในชนบทยังทำให้ประชากรไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ ทั้งยังมีแรงงานไร้ทักษะจำนวนมากจึงทำให้ผลผลิตต่ำลงไปด้วย แต่เมื่อใดก็ตามที่มีการพัฒนาการค้าระหว่างประเทศอย่างจริงจังพร้อมๆ กับการพัฒนาด้านการขนส่ง การระบายผลผลิตส่วนเกินในพื้นที่ดังกล่าวก็จะสะดวกขึ้น ส่วนเกินที่เหลือจากการบริโภคภายในประเทศสามารถส่งออกหรือระบายได้ และจะทำให้เข้าถึงพื้นที่ห่างไกลหรือพื้นที่รกร้างว่างเปล่าได้ง่ายขึ้น และรัฐยังสามารถใช้แรงงานที่เหลือได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย ผลที่ตามมาคือมีผลผลิตเหลือส่งออกมากขึ้น กระบวนการนี้มีประโยชน์กับการผลิตสินค้าและบริการภายในประเทศกำลังพัฒนาทันทีโดยไม่ต้องรอให้มีการลงทุนขนาดใหญ่หรือการพัฒนาเทคโนโลยีระดับสูงแต่อย่างใด

แนวคิดว่าด้วยความเปลี่ยนแปลงของสถาบัน นอกจากแนวคิดว่าด้วยการระบายส่วนเกินและการนำแนวคิดเศรษฐศาสตร์สกุลคลาสสิกของสมิธและริคาร์โดมาวิเคราะห์และขยายความเพิ่มเติมแล้ว ทฤษฎีที่สร้างชื่อให้กับหล่มมัยันอีกทฤษฎีหนึ่งคือทฤษฎีที่เกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงทางสถาบัน และการวิพากษ์ทฤษฎีการเจริญเติบโตตามลำดับขั้น (The Stages of Economic Growth) ของวอลท์ วิทแมน รอสโทว์ (Walt Whitman Rostow) นักเศรษฐศาสตร์นามอุโฆษชาวอเมริกัน ซึ่งเป็นทฤษฎีที่กำลังได้รับความนิยมอย่างสูงและถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจในประเทศกำลังพัฒนาตลอดช่วงสงครามเย็น ทฤษฎีของรอสโทว์หรือที่มักเรียกว่า “แบบจำลองของรอสโทว์” (Rostow Model) กล่าวถึงการพัฒนาทางเศรษฐกิจตามลำดับขั้น ขั้นที่มีความสำคัญมากสำหรับประเทศพัฒนาคือ “ขั้นทะยานขึ้น” (take-off stage) อันเป็นช่วงที่มีการสะสมทุนในอัตราที่สุด เช่น จากเดิมร้อยละ 5 ไปเป็นร้อยละ 10 ของรายได้ประชาชาติ รอสโทว์กล่าวว่าช่วงทะยานขึ้นนี้กินระยะเวลาสั้นๆ เพียง 2-3 ทศวรรษ แต่กลับเป็นช่วงที่ในแต่ละประเทศมีการพัฒนาทางอุตสาหกรรมอย่างก้าวกระโดด เศรษฐกิจขยายตัวอย่างรวดเร็ว และมีความเปลี่ยนแปลงอื่นๆ ที่เอื้อให้เกิด “การปฏิวัติทางเศรษฐกิจ”

แนวคิดของรอสโทว์ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางทั่วโลก และมีอิทธิพลต่อนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาในบรรยากาศของสงครามเวียดนาม แต่หล่มมัยันได้เขียนวิพากษ์แนวคิดของรอสโทว์ไว้ในหนังสือ *The Economics of the Developing Countries* (ตีพิมพ์ครั้งแรกโดยสำนักพิมพ์ F.A. Praeger ในปี 1967) ว่าแนวคิดของรอสโทว์ไม่สามารถนำไปใช้กับประเทศกำลังพัฒนาทุกประเทศได้ เพราะรอสโทว์ใช้ “เลนส์” ของชาวตะวันตก (หล่มมัยันอาจถือว่าเป็นมุมมองของมหาอำนาจตะวันตกแบบ “เจ้าอาณานิคม” ที่มองประเทศกำลังพัฒนาในเอเชีย ลาตินอเมริกา และแอฟริกา) เนื่องจากประเทศกำลังพัฒนามีระดับของการพัฒนาที่ไม่เหมือนกัน อาจมีทั้งประเทศกำลังพัฒนาที่พัฒนาไปบ้างแล้วและประเทศกำลังพัฒนาที่ล่าหลังประเทศกำลังพัฒนาบางประเทศอาจสามารถก้าวข้ามช่วงทะยานขึ้นไปได้ ในขณะที่บางประเทศไม่สามารถข้ามผ่านช่วงดังกล่าวไปได้เลย นอกจากนี้ การผ่านช่วงทะยานขึ้นมาแล้วก็ได้หมายความว่าประเทศกำลังพัฒนาจะสามารถรักษาระดับความเจริญทางเศรษฐกิจไว้ได้หรือจะสามารถพัฒนาสถาบันทางเศรษฐกิจที่มั่นคงแข็งแรงได้ ในความเป็นจริง ประเทศกำลังพัฒนามักมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ผันผวน อาจเจริญอย่างรวดเร็วในปัจจุบันและอาจตกต่ำสุดขีดในปีต่อมาก็เป็นไปได้ หล่มมัยัน ซึ่งได้รับอิทธิพลทางความคิดจากนัก

เศรษฐศาสตร์สกุลออสเตเรีย มองว่าทฤษฎีในแบบของรอสโทว์คือการเหมารวมว่าประเทศกำลังพัฒนาทุกประเทศยากจนขึ้นแค้นเหมือนกัน ประเทศกำลังพัฒนาสามารถแบ่งย่อยได้อีกหลายกลุ่มตามระดับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และปัญหาที่นักเศรษฐศาสตร์ของประเทศกำลังพัฒนาให้ความสนใจเช่นปัญหาประชากรล้น (overpopulation) ก็ไม่ได้เป็นปัญหาในประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศ

เมื่อประเทศกำลังพัฒนามีระดับการพัฒนาแตกต่างกันจนไม่สามารถหาทฤษฎีที่ครอบคลุมประเทศกำลังพัฒนาทั้งหมดได้ ดังนั้นเราควรจะใช้อะไรเป็นตัวแบ่งประเทศกำลังพัฒนาและประเทศพัฒนาแล้วออกจากกัน หล่่มยี่นอธิบายคำถามนี้ผ่านการวิเคราะห์ทฤษฎีการทะยานขึ้นของรอสโทว์ สำหรับรอสโทว์ เส้นแบ่งประเทศกำลังพัฒนาแล้วกับประเทศกำลังพัฒนาไม่ได้อยู่ที่อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่อยู่ที่ว่าประเทศที่พัฒนาแล้วจะสามารถเติบโตอย่างมั่นคงต่อไปในอนาคตได้หรือไม่ ในประเทศพัฒนาแล้ว การเติบโตเกิดขึ้นโดยธรรมชาติเพราะประเทศเหล่านี้ต่างมีฐานเศรษฐกิจที่มั่นคงและมีประชากรที่มีคุณภาพ อีกทั้งมีโครงสร้างสถาบันทางเศรษฐกิจที่มั่นคง และผ่านขั้นทะยานขึ้นมาแล้ว ในขณะที่อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในประเทศที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่ต่ำกว่ามักเป็นการเติบโตที่ผิวเผินและอาจเกิดขึ้นเพียงช่วงสั้นๆ ทฤษฎีของรอสโทว์นี้ถูกนำไปใช้ในประเทศกำลังพัฒนาทั่วโลก และทำให้ประเทศเหล่านี้พุ่งเป้าไปที่ตัวเลขกว้างๆ ที่รอสโทว์วางไว้ เช่น การทะยานตัวจะเกิดขึ้นเมื่อแต่ละประเทศมีตัวเลขการออมและการลงทุนที่สูงไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของรายได้ประชาชาติ การมุ่งสู่ความสำเร็จในเชิงกายภาพทำให้หลายประเทศละเลยปัจจัยอื่นๆ หล่่มยี่นแย้งว่าปริมาณเงินออมหรือตัวเลขการลงทุนเพียงอย่างเดียวอาจไม่ช่วยให้ประเทศหนึ่งๆ เข้าสู่ระยะทะยานขึ้นได้ แต่ขึ้นอยู่กับความสามารถในการลงทุนจากเงินออม กล่าวคือการใช้เงินออมอย่างมีประสิทธิภาพหรือการลงทุนจากเงินออม และยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่ไม่อาจวัดเป็นตัวเลขได้ เช่น คุณภาพของแรงงานและทัศนคติที่เอื้อให้เกิดการพัฒนาของคนในประเทศ รวมทั้งความมีประสิทธิภาพของสถาบันทางเศรษฐกิจ อีกประเด็นหนึ่งที่หล่่มยี่นเห็นต่างออกไปจากรอสโทว์คือช่วงเวลาของการทะยานตัว ซึ่งรอสโทว์เห็นว่าเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาสั้นๆ เพียง 2-3 ทศวรรษ แต่หล่่มยี่นมองว่าประเทศกำลังพัฒนาอาจจะใช้เวลาเพื่อนำไปสู่การทะยานขึ้นนานกว่านั้น บางครั้งอาจนานถึง 1 ศตวรรษ แต่ประเทศกำลังพัฒนาจะสามารถก้าวข้ามช่วงทะยานขึ้นไปได้หรือไม่ ทั้งหล่่มยี่นและรอสโทว์เห็นตรงกันว่าขึ้นอยู่กับปัจจัยพื้นฐานทั้งที่เป็นโครงสร้างในทางสังคมและสถาบันของแต่ละประเทศที่ต้องเอื้อต่อบรรยากาศในการพัฒนาด้วย

หล่่มยี่นกับบทวิเคราะห์เศรษฐกิจพม่าท่ามกลางกระแสปฏิรูป

หล่่มยี่นมีคุณูปการสำคัญกับวิชาเศรษฐศาสตร์ในบทบาทการเป็นนักทฤษฎีด้านเศรษฐศาสตร์การพัฒนาที่มีแนวคิดแหลมคม แต่สำหรับในพม่า อิทธิพลทางความคิดของหล่่มยี่นในช่วงหลายสิบปีนับตั้งแต่เขาเดินทางออกจากพม่ากลับมีไม่มากนัก หลังจากนายพลเนวินทำรัฐประหารในปี 1962 พม่าตกอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลเผด็จการทหารมายาวนาน นักวิชาการพม่าชั้นดีหลายคนรวมทั้งหล่่มยี่นจำเป็นต้องเดินทางออกนอกประเทศ ชื่อของหล่่มยี่นปรากฏขึ้นในสื่อพม่าอีกครั้งในต้นปี 2012 เมื่อเขาได้รับคำเชิญจากประธานาธิบดีเตงเส่งให้เดินทางกลับพม่าเป็นครั้งแรกในรอบ 50 ปี เพื่อแสดงสุนทรพจน์ในงานสัมมนาชื่อ

“An Agenda for Equitable and Sustainable Development in Myanmar” ที่จัดขึ้น ณ กรุงเนปิดอว์ นอกจากหล่มยี่นแล้ว ยังมีนักเศรษฐศาสตร์ระดับโลกที่ได้รับเชิญเข้าร่วมงานสัมมนาครั้งนี้ด้วย ได้แก่ โจเซฟ สติกลิตซ์ (Joseph Stiglitz) ศาสตราจารย์ด้านเศรษฐศาสตร์จากมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย ผู้ได้รับรางวัลโนเบล สาขาเศรษฐศาสตร์ในปี 2001 (ร่วมกับจอร์จ เอ. เอเคอร์ลอฟ จากมหาวิทยาลัยจอร์จทาวน์) และโรนัลด์ ฟินเลย์ ศาสตราจารย์ด้านเศรษฐศาสตร์อีกคนหนึ่งจากมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย โดยมี ดร.อุมยี่น ที่ปรึกษาด้าน เศรษฐกิจแก่ประธานาธิบดีเตงเส่งเป็นผู้ดำเนินรายการ

การกลับไปพม่าของหล่มยี่นในครั้งนั้นมีความหมายเป็นอย่างยิ่งกับนักเศรษฐศาสตร์อาวุโสในพม่า หลายคนที่รอคอยต้อนรับการกลับมาของหล่มยี่น จากการสัมภาษณ์ผู้ขึ้นหม่องโย หล่มยี่นเปรียบเสมือน ความรุ่งเรืองสูงสุดของวิชาเศรษฐศาสตร์ในพม่า และการกลับไปของ “ผู้ถูกเนรเทศ” (exile) อย่างหล่มยี่น ยังเป็นแนวโน้มในเชิงบวกที่แสดงให้เห็นถึงความจริงจังในการปฏิรูปการเมืองและเศรษฐกิจของรัฐบาลพลเรือน ภายใต้การนำของประธานาธิบดีเตงเส่ง ภายหลังจากปรากฏตัวในต้นปี 2012 หล่มยี่นได้รับการร้องขอจาก ดร.อุมยี่นให้เขียนบทความเชิงวิพากษ์นโยบายประกันราคาข้าวของรัฐบาลพม่าลงในหนังสือพิมพ์ *New Light of Myanmar* ซึ่งเป็นหนังสือกระบอกเสียงของรัฐบาลและกองทัพ แต่ในบทความที่ใช้ชื่อว่า “Comments on: Farmers Protection Act and Minimum Guaranteed Rice Price” (ตีพิมพ์วันที่ 12 กรกฎาคม 2013) ศาสตราจารย์อาวุโสวิจารณ์นโยบายนี้อย่างตรงไปตรงมา ท่าที่แข็งกร้าวของหล่มยี่นที่มีต่อนโยบายการประกัน ราคาข้าวของรัฐบาลพม่าเกิดจากการเสนอกฎหมายเพื่อกำหนดราคาขั้นต่ำให้แก่ผลิตภัณฑ์การเกษตรโดยเฉพาะข้าว โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อมอบ “สวัสดิการทางเศรษฐกิจแก่ชาวนา” ร่างกฎหมายฉบับนี้ได้รับความเห็นชอบในสภาลุดตอ (Hluttaw) ของพม่าและเป็นที่ยังพอใจของทั้งฝั่งรัฐบาลและพรรค NLD ของนางอองซาน ซูจี

หล่มยี่นชี้ให้เห็นว่านโยบายรับซื้อข้าวในราคาแพงและขายออกในราคาถูกลงผ่านหน่วยงานชื่อ Agricultural Marketing Board (AMB) นี้มีช่องโหว่อยู่มาก และรัฐบาลพม่าของอุนเคยออกนโยบายในลักษณะ ใกล้เคียงกับร่างกฎหมายประกันราคาการผลิตทางการเกษตรฉบับนี้มาแล้วในทศวรรษ 1950 เขาอ้างถึงความ ล้มเหลวของหน่วยงานที่อุนเคยเริ่มขึ้นอย่าง SAMB ที่แต่เดิมมีจุดประสงค์ที่จะมอบชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นให้ กับเกษตรกรพม่า แต่กลับกลายเป็นฝันร้ายของรัฐบาลอุนเคย เนื่องจากการรับซื้อข้าวในราคาสูงกว่าราคาในตลาด โลกจะทำให้ค่าครองชีพในประเทศสูงขึ้น ค่าแรงก็จะสูงขึ้น และจะทำให้การลงทุนจากต่างประเทศน้อยลงไป ด้วย นอกจากนี้ค่าครองชีพที่สูงขึ้นยังสุ่มเสี่ยงต่อการเดินขบวนประท้วงทั่วประเทศซึ่งจะทำให้การปฏิรูปใน ประเทศช้าลง นอกจากกรณีศึกษาของ SAMB ที่หล่มยี่นเคยเข้าไปมีส่วนร่วมในฐานะที่ปรึกษาทางเศรษฐกิจ ของรัฐบาลอุนเคยแล้ว เขายังยกตัวอย่างความผิดพลาดจากการบริหารนโยบายการรับจำนำข้าวในสมัยนายก รัฐมนตรียิ่งลักษณ์ ชินวัตรของไทยในปี 2011 เพื่อชี้ให้เห็นว่าพม่าควรเรียนรู้จากเพื่อนบ้านอย่างไรที่รับซื้อ ข้าวด้วยราคาที่สูงกว่าราคาในตลาดโลกถึงกึ่งหนึ่ง ทั้งยังประสบปัญหาการระบายข้าว และการทุจริตคอร์รัปชัน อื่นๆ เขาเชื่อว่าสิ่งที่เกิดขึ้นกับ SAMB จะเกิดขึ้นกับหน่วยงานอย่าง AMB ด้วยอย่างแน่นอน และเตือนว่ารัฐบาล ควรพิจารณาการนำนโยบายข้าวดังกล่าวมาใช้ เพราะจะเป็นผลเสียต่อกลไกการค้าและภาคการเกษตรมากกว่า

ที่จะเป็นผลดี

หล่มมัยยังคงยืนยันว่าการแก้ไขชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรพม่ารวมทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจในภาพรวมจะเกิดขึ้นได้จากการคำนึงถึงการเปิดเสรีทางการค้าเป็นอันดับแรก และต้องปรับปรุงสถาบันที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจทั้งหมด ตั้งแต่การตลาด ระบบการเงินการธนาคาร (เพื่อป้องกันหนี้รื้อระบบ) การปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันอย่างจริงจัง การปรับปรุงกฎหมายที่ล้าหลัง และการปฏิรูประบบราชการที่เอื้อให้เกิด “ระบบอุปถัมภ์” ใหม่ทั้งหมด นอกจากนี้รัฐยังมีหน้าที่จัดหาโครงสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานให้ทั่วถึง แม้สิ่งเหล่านี้จะไม่สามารถทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรดีขึ้นในทันที แต่ก็นับเป็นการลงทุนพื้นฐานที่จะเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันให้กับพม่าต่อไปในอนาคต

สรุป

งานวิจัยชิ้นนี้กล่าวถึงชีวิตและผลงานของนักเศรษฐศาสตร์คนสำคัญของพม่าอย่างหล่มมัย และกล่าวถึงความสำคัญของเขาในฐานะที่เป็นผู้วางรากฐานให้กับการเรียนการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาในพม่า แต่การขาดเสถียรภาพของรัฐบาลพมานับตั้งแต่ได้รับเอกราชจากอังกฤษในเดือนมกราคม 1948 พร้อมกับทัศนคติของชนชั้นนำในรัฐบาลพม่าที่ต่อต้านเศรษฐกิจแบบเสรี และต้องการนำแนวทางแบบสังคมนิยมมาใช้เต็มที่ จึงทำให้บทบาทของขุนนางนักวิชาการอย่างหล่มมัยมีไม่มากนัก ในขณะที่บทบาทของขุนนางนักวิชาการในประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ ทั่วเอเชียกลับมีบทบาทโดดเด่นอย่างมีนัยสำคัญ ด้วยปัจจัยดังกล่าว หล่มมัยจึงมีความสัมพันธ์ไม่สู้ดีนักกับรัฐบาลพม่าและจำเป็นต้องเดินทางออกนอกประเทศ เขาเป็นนักเศรษฐศาสตร์คนแรกๆ ที่บุกเบิกวิชาเศรษฐศาสตร์การพัฒนาและนำทฤษฎีเศรษฐศาสตร์สกุลคลาสสิกโดยเฉพาะของอดัม สมิธ และเดวิด ริคาร์โดมาวิเคราะห์อีกทั้งขยายความเพื่อตอบโจทย์ใหญ่ของการพัฒนาที่ว่าประเทศกำลังพัฒนาหนึ่งๆ จะสามารถพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดได้อย่างไร

ที่ผ่านมานักเศรษฐศาสตร์ระดับโลกส่วนใหญ่พยายามวิเคราะห์ ติความ และขยายความทฤษฎีเศรษฐศาสตร์กว้างๆ ทั้งทฤษฎีเศรษฐศาสตร์สกุลคลาสสิก นีโอคลาสสิก และเศรษฐศาสตร์แบบเคนส์ แต่ก็มีเพียงบางทฤษฎีเท่านั้นที่เป็นที่ยอมรับในวงกว้างและกลายเป็นส่วนหลักของนโยบายเศรษฐกิจในประเทศกำลังพัฒนาทั่วโลกตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงยุคสงครามเย็นและเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน นักเศรษฐศาสตร์คนสำคัญ ๆ อย่างโรสโทว์ได้นำเสนอทฤษฎีการเจริญเติบโตตามลำดับขั้น แต่หล่มมัยเห็นต่างจากทฤษฎีของโรสโทว์ ทั้งนี้ได้หมายความว่าหล่มมัยปฏิเสธว่าทฤษฎีการเจริญเติบโตตามลำดับขั้นนี้ไม่สามารถนำไปใช้ได้เพียงแต่ไม่สามารถนำไปใช้ได้กับประเทศกำลังพัฒนาทุกประเทศ เพราะแต่ละประเทศล้วนมีประวัติศาสตร์สภาพเศรษฐกิจ ทรัพยากร หรือแม้แต่ทัศนคติต่อการพัฒนาที่แตกต่างกัน ท้ายที่สุด บทความวิจัยชิ้นนี้อภิปรายบทบาทของหล่มมัยภายใต้กระแสธารของการปฏิรูปทางการเมืองและเศรษฐกิจในพม่าปัจจุบัน แม้อายุของหล่มมัยจะมีอายุ 92 ปี (เมื่อปี 2012) แต่เขายังติดตามข่าวสาร อ่านหนังสือพิมพ์ มีลูกศิษย์ลูกหาเดินทางเข้าพบเสมอๆ และยังมีความเป็นห่วงเป็นใยการปฏิรูปในพม่า และด้วยความที่เขามีสถานะเป็น “สยะจาจี” หรืออาจารย์ใหญ่ที่นักเศรษฐศาสตร์ในพม่าให้การนับถือ ความคิดและบทวิเคราะห์ของเขาจึงยังคงกลับมามีอิทธิพล

ทางความคิดต่อผู้ออกนโยบายในพม่าอยู่ ที่เห็นเป็นรูปธรรมคือรัฐบาลพม่ามิได้สานต่อแผนการประกันราคาข้าวที่มีผู้เสนอขึ้นมาในระหว่างปี 2012-2013 นอกจากนี้แนวคิดและความซื่อสัตย์ในวิชาชีพของหล่มมยั๊นยังเป็นแรงบันดาลใจให้นักเศรษฐศาสตร์พม่าต่อมามากหลายรุ่น และมีหลายคนที่ได้บ้โจนเป็นที่ปรึกษาและผู้วางนโยบายทางเศรษฐกิจให้แก่รัฐบาลพม่ามาจนถึงปัจจุบัน

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- บัตเลอร์, เอมอนน์. (2558). *ชีวิตและความคิดของบิดาแห่งวิชาเศรษฐศาสตร์*. แปลโดย พิษิต ลิขิตกิจสมบูรณ์. กรุงเทพฯ: โอเพ่นเวิลด์ส พับลิชชิ่ง เฮาส์.
- รังสรรค์ ณะพรพันธุ์. (2532). *กระบวนการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจในประเทศไทย: บทวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์เศรษฐกิจการเมือง พ.ศ.2475-2530*. กรุงเทพฯ: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย. สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2557). *เอกสารการสอนชุดวิชา ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจและแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์(หน่วยที่ 9)*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- หล่า มยั๊น. (2517). *เศรษฐกิจของประเทศไทยที่กำลังพัฒนา*. แปลโดย ผาสุก พงษ์ไพจิตร. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

ภาษาอังกฤษ

- Adas, Michael. (2014). *The Burma Delta: Economic Development and Social Change on an Asian Rice Frontier, 1852-1941*. 2nd Edition. Madison: University of Wisconsin Press.
- Brown, Ian. (2013). *Burma's Economy in the Nineteenth Century*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Butwell, Richard. (1963). *U Nu of Burma*. Stanford, California: Stanford University Press.
- Cheng Siok-Hwa. (1968). *The Rice Industry of Burma, 1852-1940*. Kuala Lumpur: Malaya University Press.
- Cypher, James M. and Dietz, James I. (2004). *The Process of Economic Development*. 2nd edition. New York: Routledge.
- Economic and Social Board, Government of the Union of Burma. (1954). *Pyidawtha: the new Burma*. Rangoon: Economic and Social Board.
- Fuglie, Keith. (1989). *Vent-for Surplus as a Source of Agricultural Growth in Northeast Thailand, 1950-1986*. St. Paul, Minnesota: Economic Development Center, Department of Economics, Minneapolis and Department of Agricultural and Applied Economics, St. Paul.

- Furnivall, J. S. (1942). *Reconstruction in Burma*. s.l.: s.n.
- Hla Myint. (1948). *Theories of Welfare Economics*. London: Longmans Green.
- Hla Myint. (1954-1955). The Gains from International Trade and the Backward Countries, *The Review of Economic Studies*, 22 (2): 129-142.
- Hla Myint. (1958). The Classical Theory of International Trade. *The Economic Journal*, 68 (270): 317-337.
- Hla Myint. (1965). Economic Theory and the Underdeveloped Countries, *Journal of Political Economy*, 73 (5): 477-491.
- Hla Myint. (1967). Economic Theory and Development Policy, *Economica*, 34 (134): 117-130.
- Hla Myint. (1967). *The Economics of the Developing Countries*. New York: F.A. Praeger.
- Hla Myint. (1971). *Southeast Asia's Economy: Development Policy in the 1970s*. Middlesex: Penguin Books.
- Hla Myint. (1971). *Economic Theory and the Underdeveloped Countries*. London: Oxford University Press.
- Hla Myint. (2013). *Comments on: Farmers Protection Act and Minimum Guaranteed Rice Price*. The New Light of Myanmar, 12 July 2013.
- Jomo, K. S. and Reinert, Eric (eds). (2005). *The Origins of Development Economics: How School of Economic Thoughts have Addressed Development*. London: Zed Books.
- Lal, Deepak and H. Myint. (1996). *The Political Economy of Poverty, Equity and Growth: A Comparative Study*. Oxford: Clarendon.
- Rostow, W.W. (1956). The Take-Off Into Self-Sustained Growth, *The Economic Journal*, 66 (261): 25-48.
- Taylor, Robert H. (1987). *The State in Burma*. London: C. Hurst & Co.
- Tharaphi Than. (2013). The Languages of Pyidawtha and the Burmese Approach to National Development, *Southeast Asia Research*, 21 (4): 639-640.
- Tin Maung Maung Than. (2006). *State Dominance in Myanmar: The Political Economy of Industrialization*. Singapore: ISEAS.
- Trager, Frank N. (1958). *Building a Welfare State in Burma, 1948-1956*. New York: Institute of Pacific Relations.
- Tun Wai. (1961). *Economic Development of Burma from 1800 to 1940*. Rangoon: Department of Economics, University of Rangoon.

Turnell, Sean. (2014). Sayagi and Sage: Hla Myint, Myanmar's Classical Economist, *Sojourn Journal of Social Issues in Southeast Asia*, 29 (3): 691-720.

Walinsky, Louis J. (1962). *Economic Development in Burma 1951-1960*. New York: The Twentieth Century fund.

สัมภาษณ์

ชิน หม่อง โถ. 2012, 23 สิงหาคม. สัมภาษณ์.

หล่มยี่น. 2012, 30 ตุลาคม. สัมภาษณ์.

_____. 2014, 7 กุมภาพันธ์. สัมภาษณ์.